

Arbeids- og sosialdepartementet
Samordningsprosjektet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Arbeids- og sosialdepartementet	
Saksnr.: 200503121	Dok.nr.: 67
Arkivkode: 416-C	Dato: 15.11.05
Avd.: DRÅD SAF	Saksbeh.:
U.off.:	

Høring: Forslag til ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen og tilpasninger i visse andre lover

Uttalelse fra Statens seniorråd

Det vises til brev av 08.08.05 fra Arbeids- og sosialdepartementet og medfølgende høringsnotat "Forslag til ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen og tilpasninger i visse andre lover". Hovedfokus i Statens seniorråds uttalelse blir på lovforslagets konsekvenser for seniorer.

Synliggjøring av seniorers rett til tjenester:

Statens seniorråd ser med glede på iverksettelsen av det viktige arbeidet med å samle sammen på én plass tjenestene fra Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten. Spesielt positivt er dette for seniorer med mobilitetsvansker, og som trenger tjenester fra flere enn én etat.

Lovforslaget fokuserer med rette på arbeids- og velferdsetatens oppgaver knyttet til å få brukerne i arbeid. Statens seniorråd er bekymret for at eldre arbeidstakere som er på vei ut av arbeidslivet og vurderer tidligpensjonering, eller som allerede er tidligpensjonert, ikke blir godt nok ivarettatt med det foreliggende lovforslaget. Det er dokumentert av bl.a. Rattsutvalget at eldre arbeidstakere sjeldnere enn andre aldersgrupper får tilbud om utredning, attføring og rehabilitering før uførepensjon tilstås. Mye tyder på at dette går på holdninger til eldre arbeidstakere blant tjenesteytere og arbeidsgivere. Ikke minst kan regler om særaldersgrenser i arbeidslivet bidra til at tidligpensjonerte arbeidstakere vil bli nedprioritert. Derfor er det nødvendig at retten til bistand som kan føre eldre arbeidstakere tilbake til arbeid må bli klarere enn den er i dag, og det må bli en reell likestilling mellom aldersgruppene når det gjelder tilbud som kan hjelpe dem tilbake til arbeidslivet.

På bakgrunn av dette foreslår Statens seniorråd at man innarbeider i loven, eller forskrift til loven, at eldre arbeidstakere og personer som mottar AFP eller alderspensjon, på lik linje med andre brukere av arbeids- og velferdsetatens tjenester har krav på tjenester som kan føre dem tilbake i hel- eller deltidsarbeid, eventuelt med en kombinasjon av arbeid og pensjon.

Samordningsbehov

Statens seniorråd vil påpeke behovet for samordning av flere forhold som loven m/ forskrifter må tilrettelegge for:

- Samordnet vedtaksprosess i tid slik at alle vedtak som er nødvendig for at brukeren skal kunne begynne i /fortsette i arbeid trekker i samme retning for brukeren, og at prosessen ikke stopper opp fordi vedtak må fattes i ulike organer. Måltrettet bruk av individuell plan kan bidra til dette.

- Generalist kontra spesialist problematikk: Førstelinen må få klare retningslinjer for tidlig henvisning til saksebehandlere med spesialistkompetanse på brukerens behov, og brukerens rett til å få en spesialist som sin kontaktperson/saksbehandler bør rettighetsfestes i loven. Ansvarsfesting må være klar for å sikre samordnet iverksetting av tiltak.
- I høringsnotatet påpekes at arbeids- og velferdskontoret i varierende grad vil kunne ha bemanning som dekker enkelte oppgaver tillagt kontoret. Nødvendige ressurser for å ivareta disse oppgavene skal kunne hentes inn fra andre tjenestesteder ut fra brukernes behov, bl.a. ved bruk av kontordagsordninger og ambulerende personell. Også interkommunale løsninger med store geografiske avstander kan svekke intensjonen med reformen om at arbeids- og velferdskontoret skal føre til et tettere og mer helhetlig samordning med de øvrige kommunale tjenestene. I merknaden til loven må det derfor vektlegges at dette er løsning som kun er aktuell der det ligger til rette for dette. Det må også forutsettes at nødvendig kompetanse for å dekke arbeids- og velferdskontorets oppgaver bringes til brukernes lokale kontor, og at det ikke brukerne som må reise for å få den bistand de har krav på.
- Mange vil ha krav på tjenester fra både arbeids- og velferdskontoret og tjenester som ikke i utgangspunktet skal tillegges kontorets førstelinjetjeneste. Regelverket må fremme samarbeid mellom arbeids- og velferdskontoret og andre utenforliggende tjenesteområder slik som den kommunale helse-, pleie- og omsorgstjenesten, hjelpemiddelsentralen og spesialisthelsetjenesten. Forskrift med krav om og gjensidig plikt til dette, samt om organisering av samarbeidet bør gis.

Individuell plan.

Lovforslagets § 10 gir brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester rett til å få utarbeidet individuell plan, og fastslår at arbeids- og velferdskontoret skal samarbeide med både brukeren og andre tjenesteytere om planen. Rådet mener at kontorets ansvar for å dra i gang utarbeidelse av individuell plan, og oppfølging må fastsettes og konkretiseres i forskriftsform slik at ikke ansvaret pulveriseres mellom ulike tjenestesteder eller saksbehandlere. Det må være en klar forståelse blant tjenesteyterne at også eldre arbeidstakere og pensjonister skal ha krav på individuell plan.

Brukermedvirkning og klage:

Den lokale forvaltningen av lovverket kompliseres ved at saksbehandlere på arbeids- og velferdskontoret må forholde seg til flere lover, ulike saksbehandlingsregler, og at det er ulike klageorgan. Ikke minst vil dette være en utfordring for førstelinjetjenesten. Målet med reformen er at brukeren skal inn én dør i ett og samme hus. For brukeren som mottar samordnede tjenester vil det ikke nødvendigvis være like klart som for forvaltningen innenfor hvilken etat de ulike tjenester "kommer fra". Det må innføres organisering og rutiner som godt synliggjør for brukeren hvem som fattet vedtak om hvilke tjenester, og hvem som er klageinstans. Dette vil stille store krav til kompetanseheving av både arbeids- og velferdskontorets personell, samarbeidende tjenester, og informasjon til brukerne. Det må være et godt synlig tilbud om hjelp til å klage på vedtak om de ulike tjenester som skal forvaltes av arbeids- og velferdskontoret.

Statens seniorråd foreslår at arbeids- og velferdskontorets *plikt* til å gi brukerne nødvendig informasjon om ordningene som forvaltes av kontoret, samt organisering og intern arbeidsfordeling skal eksplisitt framgå av loven. Dette for å sikre at brukerne gjøres i stand til å etterspørre den hjelpen de kan ha krav på, og at de forstår hvordan hjelpeordningene fungerer. Dette er spesielt viktig for seniorer som står ved et veivalg mht. pensjonering, fortsatt yrkesaktiv deltakelse, eller en kombinasjon av dette, og det vil også sikre en bedre medvirkning fra brukernes side i utarbeidelse av tjenestetilbudet, jfr. lovforslagets § 10.

Rådet foreslår også at lovforslagets § 10 endres slik at det klart framgår at brukerne skal informeres om sin rett til å samarbeide om utformingen av tjenestetilbudet, uavhengig av om behovet er langvarig og krever koordinerte tjenester.

Førstelinjetjenesten

Statens seniorråd er enig i at arbeids- og velferdsetaten og kommunene i samarbeid skal ha frihet til å organisere tjenestene ut fra lokale forhold. Dette kan bidra til organisasjoner som kan utvikle målrettede tjenester til brukerne ut fra lokale forhold, og dermed mer effektiv måloppnåelse.

Departementet foreslår at arbeids- og velferdskontorets førstelinjetjeneste skal få en enhetlig administrativ ledelse, selv om dagens ansvarsdeling mellom stat og kommune opprettholdes. I praksis blir det to etater som skal samarbeide om å lede en felles førstelinjetjeneste. Statens seniorråd mener dette er riktig for at målet om at brukerne skal oppleve førstelinjetjenesten som en samlet enhet.

Dette stiller imidlertid store krav til førstelinjetjenestens ledelse, som både må ivareta helhetlig ledelse av førstelinjen og administrasjon av flere fagfelter på to ulike forvaltningsnivå, stat og kommune. Ansatte i førstelinjetjenesten skal ha sitt ansettelsesforhold i hhv. stat og kommune. I tillegg vil førstelinjetjenesten bestå av medarbeidere som jobber i både førstelinjen og andrelinjen, og loven gir anledning til at avtalen mellom arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune kan inneholde bestemmelser om å utføre oppgaver på hverandres myndighetsområde.

Ledelse av felles førstelinjetjeneste kan bli en utfordring hvis det ikke tilrettelegges for gode rammebetingelser. En forutsetning for suksess er at mål og resultatstyring harmoniseres, gode rutiner som sikrer tilstrekkelig styring og oppfølging, og tilstrekkelig kompetanse og ressurser både i ledelsen og hos medarbeiderne i førstelinjen til å gjennomføre oppgavene. Det blir spesielt viktig at ansvar, rolle, faglige og administrative fullmakter defineres klart i avtalen mellom arbeids- og velferdsetaten og kommunen.

Statens seniorråd anbefaler at tidspunkt for evaluering av reformen fastsettes allerede før loven iverksettes. Også for de lokale avtalene bør det være et krav om at det fastsettes et tidspunkt for evaluering av de enkelte arbeids- og velferdskontorene. Dette bl.a. med tanke på å revidere ansvarsfordeling, fullmakter, og utvide eller innskrenke kommunens representasjon i førstelinjen, dersom den valgte organiseringen lokalt viser seg å ikke fungere optimalt.

Iverksetting av den nye loven vil kreve utvikling av ny kultur og kompetanse både lokalt, regionalt og sentralt. Nødvendige ressurser må sikres i denne fasen.

Med vennlig hilsen

Astrid Nøklebye Heiberg
Leder for Statens seniorråd

Anne Ljøungh
Avdelingsdirektør